

Yangwara: Bible for 1 John, 1 Peter, 2 John, 2 Peter, 3 John, James, Jude

Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

- Share — copy and redistribute the material in any medium or format.
- Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

- Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>." Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.
- ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.
- No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

James

Chapter 1

¹Yakobo, a kölipönit lo ḥun ko a lo Matat Yesu Kristo, roman ko kötumitön puök wot murek nagon a rekin i jurön kine. ²Luñasirik kwe, mette ta liŋ a lyönön ko temesi ka'de ka'de a 'dukin kasu ki. ³Ta deden adi, ko yupet nasu a tema a mo yumöundi gwo'dan go. ⁴Ti gwo'dan go tutuñörö kita nayit, anyen ta 'du'durjö i tetemakiṇda, ko adi mit, a ḥo nene gwe 'byin na yöyönönkin. ⁵Ama ko lele losuk yönö konjon, ti nye piudi ko ḥun, a mo tindi nye; kogwon ḥun tindu abur 'bak riringa i lepenat liŋ lo pipija. ⁶Ama ti nye piji ko yupet 'bak dwadwa'yu, kogwon ḥuto logwon ko dwadwayesi gwos yala i tör logon a wukoji ko köbuṇöt a wingi i pirit. ⁷Ḥuto gwoso ilo ti gwe ti yeṇdu adi nye mo wuwuju nene ḥo ko Matat, ⁸kogwon lepen gwos ko yeyeesi murek a ko twogwi'dikin mugun ikikoklin kayik liŋ. ⁹Ti lunjaser logon a lomeri lo lyönje ko pirit na todumalan na lepen. ¹⁰Ama lunjaser logon a kwörönit lo i pirit nayit na to'di'dit. Kogwon lepen mo likinyörö kaṇo gwoso köturön ti mu'diŋ i döru. ¹¹Kogwon ko koloŋ sa'yi pape ko köbuṇöt adi yulök, a teteyondi döru, a köturön kayik 'do'done kak, a kelan nayit likinyörö kaṇo. Nyena ḥuto kwörönit lo mo kakarju tiina i kepotdu na kikolin kayik. ¹²Boried ko ḥuto logon ḥoṇonga temesi, kogwon ko nye aje te'ya temet, a nye mo wuji Ioguya lo ru. Logon amileki lepeṇat logon nyanyar ḥun kilo. ¹³Ti ḥadi geleŋ ko a tema ko temet gwe ti kuya adi, ḥun lo temba nan, kogwon ḥun ti bulö tema ko toron, a lepen 'döki tine bulö temba lele ḥuto kwöṇ. ¹⁴Ama ḥadi geleŋ tema ko 'dekesi kayik, nagon a lulukaddu lepen, a mumulunγi lepen. ¹⁵A kirut i 'dutet naga 'dekesi aje pigga, a yumoundi toron, a i 'dutet naga toron aje temakinda 'duirjö a yumoundi twan. ¹⁶An ta ko mumuluka, lunjasirik kwe lo nyanyara. ¹⁷Dokesi na'but liŋ ko 'Dokesi nake liŋ kune po ki. Ponda kak ni ko Monye lo pararajin. lepen gwos 'bak lopuket kode tilimöt loponda kogon lopugö. ¹⁸Ḥun a 'dekan yuṇundö yi ko kulyaet lo to'diri, anyen yi böṇjö gwos a gweyari lo ludweki togeleŋ ino liŋ na gwe nye kune. ¹⁹Ta a den kine, Luñasirik kwe lo nyanyara: ti ḥuto liŋ geleŋ geleŋ yinγi yinga adi wulek, 'dori 'dor jambu, ko ti 'dori 'dor woran. ²⁰Kogwon woran na ḥuto 'bayin ḥarakinda i tutuñödu na kulya na rigwo ti Nun. ²¹Nyenagon paji ta ḥo liŋ nagon a toronjin a lut se ko ḥo narok na jore kine, i tokoyokan wuji ta kulyaet logon a 'yutuki kasuk i tolyet ilo. logon bubulo Iwöggu köduduwlöön kusuk. ²²Gwe ta a kakonak ti kulyaet ko 'bayin a kayıṇak kana, imumulunga na 'borik ²³Kogwon ko ḥuto logon yinγi kulyaet a gwe a ko kon lo, lepen gwöti ḥuto logon medda komoŋ nayit i mandara; ²⁴Lepen 'do'dongu meddyu mugun a wuti tu, a adi wulek, a lepen böṇjöni böṇjö ko nye gweya ada. ²⁵Ama ko ḥuto logon tiriku medda saret lo'but lo toluien lo, a yinjiki konda tina, 'bayin a kayıjanit logon böbönjö, ḥilo ḥutu gwos ko 'doriet i konesi kayit. ²⁶Ko ḥadi geleŋ yeyequ adi nye a lo keri lo ḥun, ama a nye tine teṇgu ḥedep loyit, lepen mumulugga twöli loyit, a krei loyit lo ḥun lo gwe a ḥo kana. ²⁷Keri lo ḥun loke logon 'bak yuyuket ko ḥun Monye i komoŋ gwos a ḥarakinda na kikijikö ko köru'bejin i deliyesi kase, ko i tiju na mugun an 'yota ko lut ti na kak.

Chapter 2

¹Lunjasirik kwe, kayupök ti Matat likaj Yesu Kristo Matat lo minyo, kogwon ta ko nyunyumbö na ɣutulu. ²Nyena Ko lele ɣutu a po kasu i momoret, logon a jupu 'bura gwon ko katiman ti dakap kayik i könisi, 'döti a lele lomeri lo poni logon a jupu kerekewat, ³a ta meddi ɣutu logon a Jupu 'bura lo, a ta kulyani ko lepeñ adi, Böñö si'dakini i na si'daet na'but na, a ta kulyani ko lomeri lo adi, Gwo'de yu, kode adi, Si'dakini kak i kujönj nyona ko mokosi kwe.

⁴Ta ɣona 'bayin a kaliliyak ti 'borik, a ta gwe ti gwon a ɣutulu lo lilija ko yeyeesi narok le? ⁵Lunjasirik kwe lo nyanyara, yiñge ta. Ti gwon sona adi ɣun a wulun ɣutulu lomerika ti na kak anyen gwon a kwörinikö i yupet, ko anyen wuju Ɋo na'but ti tumatyan nagon nye a milyekin tindu ɣutu logon nyanyar nye kulo? ⁶Ama ta lalaun lomerika. Ti gwon a kwörinikö lo ru'ya ta? Ti gwon a se lo jongga ta i putet le? ⁷Ti gwon a se lo 'dö'döju karin na kwekwelen ti lepeñ lo lunju ta kulo? ⁸Ama nagon ko ta twöju saret lo Mor gwöti na wuröni, adi nyare marate ilot gwoso mugun inot, a ta aje konda 'bura; ⁹ama ko ta nyarju ɣutu kule, a ta aje konda toron, a Saret 'duñokindi ta adi ta a katoronyak. ¹⁰Ko logwon twöju Saret 'bukulun, ama a 'dorone i lele gelen, kweja adi lepeñ aje 'beleñgu saret linj. Kogwon tupet gelen logon a kuya adi, Do ti lubbö, 'döki a kuya adi, Do ti peñga. ¹¹Nyena ko do 'bayin a kalupe ama ko do a kapeñanit, do aje wora a ka 'beleñjonit lo saret. ¹²Nyena jambi ko kitani ta gwoso ɣutu logon mo 'duñöki kokiko lo saret lo tolien. ¹³Kogwon 'duñöki na putet mo ponda'bak won na kowen ikilo logon ti won kowen, won na kowen te'ya 'duñöki na putet. ¹⁴Bulit a nyo, Lunjasirik kwe, ko lele ɣutu kuya adi nye kata ko yupet, ama 'bak konesi? ina yupet ɣona bubulö lwögu nye? ¹⁵Nyena ko lunjaser kode saser 'bak bongwat ko 'bak kinyo na lor, ¹⁶nyenago a ko lele losuk kuyani ko se adi, wuti ta ko talinj, ti mugunya kasuk yuke yuk, ko ti ta yimöte yimöt, ko do a ko tin se Ɋo nagon mugun 'de'dekan kune, a 'bulit kirut gwe a nyo? ¹⁷Nyena gwon tiina 'döki yupet ko mugun, Ko 'bak konesi, a twan. ¹⁸Ama lele ɣutu geleñ bubulö kulya adi, do kata ko yupet, ko nan kata ko konesi. Kweki nan yupet inot 'bak konesi, a nan de kwekindi do yupet nio i konesi. ¹⁹Do a yubö adi ɣun geleñ kata; A na 'but. Ama 'döki Mulökö lorok yubbö tiina ko kujönö. ²⁰Do ɣutu lu 'böñ! Do a ko den adi yupet 'bak konesi a Ɋo kana? ²¹'bayin köju Abarayama merenye likaj a tetenaki rigwo ko konsesi idirijit na wukindi nye ɣiro loyit ipirit 'yuret na lubangajin nu? ²²Do a met adi yupet kita ko konesi kayik, nyena i konesi a kirut yupet nayit aje temakinjdy ajo. ²³a kuya nawurö kune temakindi a gwak adi, Abarayama a yubbö ɣun, a lepeñ lo kenakini a ɣutu lo rigwo. a lunjuni a ju lo ɣunt. ²⁴Ta a met adi ikokonesi a ɣutu tetenakini rigwo, ama 'bayin ko yupet ka'de. ²⁵Daki tiina, Ti gwon sona kaju Raba kawute 'döki a tetenaki rigwo ko konesi, idirijit na wuji nye luyökie, a yutaddi lepeñat anyen tu lele kiko nu. le? ²⁶nyena gwoti naga ko mugun 'bak mulokotyo a twatwan, nyena 'döki ko yupet 'bak konesi a twan.

Chapter 3

¹Bayin adi Jore kasuk mo gwon a katodinök, Luñasirik kwe, kogwon ta deden adi yi lo totodindyö kulo mo 'duñöki putet ko metet nagulu parik. ²Kogwon yi linj 'do'doro i kikolin Jore, a ko ɻutu ako 'do'doro i kulaesi, lepeñ a ɻutu lo'but linj, bubulö tengu ma'di mugun nayit linj.³Koyi a kwakakinda wititöt i kutusin ti kusanjin anyen se twöju yi, yi 'döki bubulö wöwörinjöddu mugunya kase linj. ⁴döki yeylene ta ki'bojin, ma'di naga Lepenjat a dumalak ama wuköji ko köbuñöt duma, monye ki'bo bubulö wöwörinjöddu se ko layi na'dit parik ipiritön nagon nye 'de'dekan.⁵I ilo kiko, ɻedep 'döki a tupet lo'dit, ama lepeñ pupurja mugun ko ɻo dumalak. Yeyene ta, rudu duma ama kimañ na'dit 'yurakin kak! ⁶Nyena ɻedep 'döki a kimañ, lepeñ a kak naron na 'yuraki ikiden nikaj na tuplesi. ɻedep körju mugun linj, 'yurja ru na kak, ko nye ko mugun 'yuraki ko kimañ na ti pena.⁷ħuto bubulo tonjutu'yu gweyarijin linj ti kijakwa, 'döki kwen, 'döki ɻo lo gwöñtu kak, se ko logwon i tör kata,⁸ama ɻutu ti bulo tonjutu'yu ɻedep. Lepeñ a loron, a lo kulyem, ajore ko kisum naga pepenja ɻutu.⁹Yi pupurja Matat ko Monye likaj ko nye, a yi 'döki Lömbi ɻutulu logon a gweya igwuluet na ɻun ko ilo ɻedep lo geleñ lo.¹⁰boriesi se ko lömesi lupe kaño ikutuk na geleñ na. luñasirik kwe, ti Kine ɻo gwe ti kona.¹¹ħona Pion na ta'bin se ko pion na pötör ɻona bubulö lelekun kaño ikoje lo pion geleñ?¹²Luñasirik kwe, ki'bi ɻona raradan ludweki ti Jeitun? Kode ködini lo binyo ɻona raradan ludweki ti ki'bi? Nyena pion nagon a 'balanj ti bulo lelekun a pion na tabin.¹³ħa logon a lokon ko kukurundö kasuk kiden? Ti ilo ɻuto kwene gwiliñit lobut ikonesi i tokoyok na koñon.¹⁴Ama ko ta gwon ko yulön na pötör se ko pusök kasuk itoilyet, an ta ko bu'ya ta 'borik, ko a 'burönok ti to'diri.¹⁵ħina 'bayin a Koñon na po ki yu ina kak, ama a na kakni, 'bain a na Mulokötyo, a na Mulölö lorok.¹⁶Ko yulön se ko 'dekesi ti mugun gwon kata, koti a dwadwa'du se ko konesi liñ narok gwe kata.¹⁷Ama koñon na po ki yu na, i kokwe nu a na ke, lepen a natalinj, ko a nakoyok. jambu gik, a jore ko pitönö ko ludweki lobut, ti korja ɻutulu, ko a rigwo.¹⁸ludweki ti torigwo meta i taliñ i kiden na kilo lo kitaonda taliñ kilo.

Chapter 4

¹Mörö ko kokoroja ponda ya kasu kiden? 'bayin ponda i'dekesi nagon mömörö kasu i mugunya kine? ²Ta 'de'dekan ama ta ti ryö, ta pepeña ko bebe'ya ama ta ti wu; ta reranya ko mömörö. ama ta tiröun, kogwon ta a ko mulun. ³Ta a mo'yu a ta gwe a ko wu, kogwon ta a mo'yu ikiko loron. Ta mulundö i kitani ḥo ti 'dekesi kasu. ⁴Ta kautejin! Ta a ko den adi ḥutu logon nyanyar na kak kilo a merok ti Gun? Nyena ko ḥutu logon a 'dekan gwon a ju lo na kak lepen konda mugun a miriku lo ḥun. ⁵Kode ta yeyeju adi kuya ti ḥun na wurö kune a ḥo kana; Mulökötyo logon lepen a tindu kayañ i mugunya lo yiynö parik? ⁶Ama ḥun tindu 'busan parik; a wurö adi, ḥun reranya ḥutulu kabulak ti kusik, ama tindu 'busan i kilo lokoyokak. ⁷Nyena kugge ta ḥun. Gwo'de ta go i mörö ko Satani, a nye mo wöki karjo kasuk i komonj. ⁸Miju ta nyona ko Nun, a lepen mo miju kasu nyona. Tokele könisi kasuk ta katoronyak. ko tokele ta toke toilyet kasuk ta ḥutulu logon ko yeyeesi murek kilo. ⁹Wiwinyani ta, ko delyani ta, ko gwine ta. Ti jinya nasu lopugge a delya, ko ti lyönön nasu lopugge a mude. ¹⁰Tokoyogi ta 'börök ko Matat i komonj a nye mo toduma'yi ta. ¹¹ko jambu ta lele lunjaser arabat. ḥutu logon jambu arabat i kulya ti lunjaser lo kode 'dunjökindö putet ko lunjaser lo lepen jambu arabat i kulya ti Saresi, ko lepen 'dunjökindö Saresi arabat. Ama ko do 'dunjökindö Saresi arabat, do 'bayin a kakonanit lo Saresi ama do a ka 'dunjönit lo putasi. ¹²Lo tindu Saresi ko a ka 'dunjönit lo putasi kata gelein, lepen ka'de logon bubulö lwöggü ko bubulö tukarju. do a ḥa logon 'dungö putet lo marate ilot? ¹³Nyena yinge ta, ta lo jambu adi, I lo lor kode ko'bure yi malu tu i nu köji, a yi mo gwe yu kinja gelein i tugwörju a yi röji gurut. ¹⁴ḥa logwon denden ko nyo naga pupukun 'bure, ko ru nasuk a nyo? Kogwon ta gwon a luru logon meta dinjt a na'dit a lilikara lilikara. ¹⁵Kolumbö ta ködö kuya adi, Ko Matat 'de'dekan adi yi gwon jorun, a yi mo kondi na ḥo kode nu ḥo. ¹⁶Ama tinana ta bubu'ya 'barik kogwon tirkwesi kasuk dumalak. kine bubulesi ling a narok. ¹⁷Nyena ko ḥutu logon a den konda 'bura a gwe tine kon lo, lepen a katoronyanit.

Chapter 5

¹yinje ta, ta ɻutulu kwörinikö, gwine ta ko luluji ta kogwon delyaesı nagon mo 'dukin kasuk ki kune.
²Tukwörjenjin kasuk aje 'bu'buri, a boŋgawat kasuk inje nyei ko lonyeri. ³Dakap se ko pödö kasuk aje lo'doke, a ina lo'doke nase mo na tokorju adi ta a konda arabat, a mo nyesi mugunya kasuk gwoso kimaj. Ta aje 'du'du'yu tukwörjenjin kasuk i perok ti 'dutet.⁴Mete, ta a ko robba ɻutulu lo kita kasuk i meleseno a Gwiesi kase dirji ta. Gwiesi ti ɻutulu kaŋerak kulo aje 'durökin ko Matat lo kurumi i swö. ⁵Ta a si'da i minyo lo na kak adi monyot, a ta inge 'yodda 'börök. Ta aje topirjö teilöt kasuk ilor penjet. ⁶Ta aje 'duŋökindö putet ko a peŋga ɻutu lo rigwo, lepen a ko yuyuk ta.⁷Nyenagon luŋasirik, gwo'de ta go 'bak dara tojo Matat a po. Mete ta. kakurunit ti dara i mördü na kudwöt ti kiser ko ti 'butun, tojo ko kinyojin kayik logon ko 'bulit a duma kulo a toran. ⁸Ta 'döki, gwo'de ta go 'bak dara, togo'yı ta toilyet, kogwon Matat gwe nyona ko po.⁹Luŋasirik, an ta ko wowori ta ko 'borik, anyen ta gwon ti 'duŋöki putet arabat. Meddi ta, ka'duŋonit ilo gwo'de i kakat. ¹⁰Luŋasirik, metundeta miret na ɻonja na sasanyesi se ko na gwo 'dan go, ko nebijn logon koju a jambu i karin ti Matat kulu. ¹¹Mete ta, yi luŋu ɻutulu logon a gwo'dan go tojo ko 'dutet kulo a 'boria. Ta a yiŋ kulya ti ɻonjaddu na Eyobo tojo ko 'dutet, a ta inge den ko Matat a konakin lepen nyo i 'dutet. Kogwon Matat a jore ko won na konyen se ko pitökindö.¹²Ama luŋasirik kwe, Iwölwön ɻo lin, an ta ko milyeju ta ko ki, kode ko kak, kode ko nene ɻo. Ama ko ruket nasu gwon a Ee, a ti gwe a Ee, ama ko gwon a 'Bayin, a ti gwe a 'Bayin, anyen ta gwon ti 'duŋöki putet.¹³Lele ɻuto ɻona kata kasuk kiden logon ɻonjonga le? Ti nye kwakwaddi kwakwaddu. Lele kata logon a kalyönü le? Ti nye yo'yı pupuresi. ¹⁴Lele kata kasuk kiden logon a gilö le? Ti nye lungi temejik ti kanisa, anyen se kwakwaddu ko lepen, a we'yı lepen i karin ti Matat.¹⁵Kwakwasesi ti yupet, mo totoke ɻutu lo gilö lo, a Matat mo tonji lepen ki i dotoet; a ko nye a toronda, a nye mo pitokine pitöki.¹⁶Nyenagon totuke ta toronjin kasu ko 'borik, ko kwakwasakindi ta 'borik, anyen ta böñö totokela. Kwakwaddu na nuto lo rigwo gwon ko rijit a duma i konda na kita nayit.¹⁷Eliya koju a ɻuto gwoso yi. Lepen a kwakwaddu ko pusok a duma parik anyen kudu gwon ti 'don, a kudu gwe a ko 'don i kak kinajin musala ko yapala buker.¹⁸A nye 'döki kwakwaddi kwakwaddu a ki to'doji kudu, a kak rade ludweki kayik.¹⁹Luŋasirik kwe, ko lele losu a yanara kano i to'diri, a lele ɻuto inge nyökun lepen bot 'döki.²⁰Ti lepen dene den adi, ko ɻuto logona nyökündö katoryananit bot i kiko logon nye a lyangi, lepen lo aje Iwök nye i twan, ko a muggö toronjin jore parik.

1 Peter

Chapter 1

¹Nan Petero luyökie lo Yesu Kristo, roman ko ta lo ɻo wule, logon a torekı i Juran ti Ponto, ko i Galatia, ko i Kapodokia, ko i Asia, ko i Bitunia kilo. ²ina gwon a denda nikaj na ɻun monye kaju, i kiko lo tokela ko Mulökötyo lonyit, anyen twöttwöju, ko anyen gwagwata ko rima ti Yesu Christo. Ti 'bisan gwe ko ta, ko ti taliŋ nasuk ɻoine ɻöji.³Ti ɻun ko a Monye lo Matat likaj Yesu Kristo purani pura! i pitönö nayit na rwarwan, lepen a tindu yi yuŋwe a ludükö i yenet na yeŋon jörün i kiko lo ɻien na Yesu Kristo i twan. ⁴tiina anyen mo wuyuni lomore nagon ti likin, tine körö, ko ti bulö 'buron. A ritaki ta ki yu. ⁵Ta a gayi ko rijit na ɻun kogwon yupet na Iwökit, nagon gwe ajo a anyen möndü kwekwuya i dinjt na 'dutet.⁶Ko ina kwe lyönü ta lyönön, ma'di sonjinana ta ɻonjonga möriesi ka'de ka'de ko dinjt a na 'dit,⁷ina temani yupesi kasu, Nagwon ko 'bulit Iwölwön dakap nagon lilikin, ma'di nagon se a tema ko kimaj. Kineŋo konda tina anyen 'duntet na yupet nasu gwon a pupuresi, ko kwelen, se ko bula i dinjt na kwekwuya Yesu Kristo nu.⁸Ta a ko met lepen ama ta nyanyar lepen, ta a ko met lepen tinana, ama ta yuyup lepen ko ta lyölyönö ko lyönjesi nagon ti bulö jama, ko a jore ko bulet.⁹Ta tinana wukinda 'dörök tutupet na yubbö nasu, a Iwökit na kodudwolön kasuk,¹⁰Nebijn logon koju aje keju adi ɻun mo 'dogga ta kilo aje ga'yu ɻina Iwökit a inge piyundai kulya kanyit ko tirikwet.¹¹Mulökötyo lo Kristo lo gwon kase i mugunya lo a tuggö 'beron ɻonjesi ti Kristo ko ɻo nakekelan naga popo i mukök, a se mörji denunda kano ko ɻilo Mulökötyo yutakin se ko kine ɻo gwon i nan dinjt, 'döti ko se po ada.¹²A kweki lepenat adi ɻo nagon se a keju kune se ti kikin 'borik ama kikin ta ɻo na kiun se köju kunu sonjinana ɻutulu lo jakinda ta Loŋe Lo'but i rijit na Mulökötyo Loke logon a sunyue ki yu lo aje tukökin ta. Ma'di malaikajin 'de'dekan galunda kine kuya kano.¹³Gwe ta ajo ko gane ta yeysesi kasuk, medi ta meda. tindi ta yened nasuk lin i 'busan naga mo jaki ta i ponda na Yesu Kristo nu.¹⁴Gwe ta a wajik kayinjak ti kuya, an ta ko si'da ta gwöti i 'dekesi kasu ti 'beron naga ta köju ako den kuya nu.¹⁵Gwöti naga nye lo lunju ta lo a loke, nyena 'döki gwe ta a loke i gwiliŋisi kasuk liŋ.¹⁶Kogwon a wurö adi, Ta ködö gwon a loke, kogwon nan a loke.¹⁷Ko ta lunu "Baba" nye logon 'duŋökindö 'dak nyunyumbö lo ko gwoso konesi ti ɻutu, nyena

kugge ta lepenj i dinjt nasuk gwoso jurön ni na.¹⁸Ta deden adi ḥo na 'bu'burön gwoso pödö kode dakap a ko dakunda ta igwilinj lo 'bak 'bulit logon ta a mirun ko merenyejin kasuk,¹⁹ama ko rima ti Kristo nagon ko 'bulit a duma parik, gwoso ti kiloloŋ logon 'bak yuyuket kode mörikö..²⁰Christo a dena a ḥerot na gweya na kak, ama tinana lepeng aje kweya i kulo perok ti 'dutet kogwon kulya kasu.²¹kogwon lepenj ta a yubbö ḥun, lo tonjju lepenj i twan a tindi lepenj i buł, anyen yubbö ko yened nasu gwe ko ḥun.²²Ta aje toke'ya 'börirk i twöju nasu na kuya ti to'diri, ina kogwon nyarju na to'diri, nyena nyare ta nyar 'börirk parik ko tugwakan na ponda i töilyet loke.²³Ta aje yujwe a ludukö. 'bayin i noyomot lo lilikin, ama i noyomot logon ti likin, i kulyaet lo ḥun logwon jörün ko yeyenjon lo.²⁴Kogwon, mugunya liŋ gwon gwoso doru, a kwelen nase liŋ gwe gwoso koturon ti mu'din ti Döru a döru teteyone teteyon, a koturön 'do'done kak;²⁵ama kulyaet lo Matat yeyenjon ḥupi. hilo kulyaet a Loŋe Lo'but logon aje tokuki ta lo.

Chapter 2

¹Nyenagon paji ta ḥo narok liŋ, ko mumulukesi liŋ, ko 'burönö, ko yulön, se ko 'do'yu liŋ. ²Gwoso wajik lo pedede yuŋwe, yönöni ta le na lonŋ ti Mulökötyo Loke nagon 'bak mumuluga, anyen ta böŋjö 'du'durjö i lwökit. ³Ko ta aje wan adi Matat a lo'but. ⁴Po ta ko lepeŋ ni, Logon a ḥurupit logwon jörün logon ḥutulu a renya lo, ama ḥun a wulun lepeŋ a 'bulit nanyit duma. ⁵Ta 'döki gwoso ḥurupö logwon jörün logon a 'dukö i gwon a kadi na Mulökötyo, anyen ta gwon a koanejin loke, logon wukindya rubangajin ti mulökötio, logon ḥun ruruk kogwon Yesu Kristo⁶Kulyaet lo a wurjö adi: Mete nan lo petakindya ḥurupit lo gonjet Siona, lo ḥo wulwe ko a 'bulit. Ko logon a yubbö lepeŋ lo mo tine yu kowe. ⁷Nyenagon ta logon a yubbö lepeŋ kilo, ḥilo ḥurupit gwon kasu a 'bulit duma, ama i ḥutulu logon a ko yubbö kilo, ḥurupit logon ka'dukök a renya lo. aje wora a ḥurupit tutuŋet lo gonjet lo kadi; ⁸Ko nye a ḥurupit köpuket ko a lurutat to'dorowet. Lepeŋat köpükö kogwon se a renya lo kulyaet. Lepeŋat a wuloki ikondya sona. ⁹Ama ta a toberon na wule, a koanejin ti Matat, a jur loke, ko a ḥutulu lomorejin ti ḥun, anyen ta bubulö tokujö konesi na'but parik ti lepeŋ logon a luŋun ta kano imudwe iponda i parara nayit sörít na.

¹⁰Ta köju 'bayin a ḥutulu, ama sojnana ta gwe a ḥutulu ti ḥun; ta köju a ko wuju pitönö, ama sojnana ta aje wuju pitönö. ¹¹lo nyanyaia, nan mamandu ta gwoso legelok ko a lo mömönundö, adi pane ta 'dekesi ti mugun nagon mömörö ko ködudwö kasuk kine. ¹²Gwe ta ko gwiliŋit lo'but ko paganojin ikomonj, anyen na ḥökinde se adi ta a katoronyak na, a se de meddi konesi kasuk na'but a pupurje ḥun i lor lo poponi nye lu. ¹³Twöji ta miri lo ḥutulu liŋ, kogwon kuya ti Matat likaŋ. Twöji ta se ko mor goso naga nye a duma lo, ¹⁴'döki twöji ta mödirön logon a sunye anyen riŋga katoronyak ko anyen pupurja lo konda 'bura kilo. ¹⁵Kogwon kine a 'dekesi ti ḥun, adi i konda 'bura ta toyiŋaju kuya na 'böŋ ti ḥutulu logon ti den kuya. ¹⁶Gwöti naga ta a luwi na; ko kitani ta tolien nasu a muket na konesi narok, ama gwe ta gwöti 'dupi ti ḥun. ¹⁷Twöne ta ḥutulu liŋ. Nyare ta luŋasirik lo yubbo kilo. Kujöne ta ḥun. Kunge ta mor. ¹⁸Ta kölipönök, yunge ta sara ko komonye kita ko twöju. Ti gwon adi ta twöju ḥutulu lo'but logon tölyet lilik suak, ama 'döki twöji ta ma'di logon a mulea kilo. ¹⁹Kogwon a puret na'but, ko ḥuto tirikwa ḥun i ḥoŋgo talinj, ma'di nagon nye a tomie 'bak kwe na kuya. ²⁰Kogwon 'bulit a nyo ko ta ḥoŋga talinj idinjat nagon ta 'bi'bitö kogwon ta a konda toron? Ama ko ta ḥoŋga talinj idinjat nagon ta totomie nu kogwon ta a konda 'bura, ḥina a na'but i pura na ponda ko ḥun. ²¹Kogwon kine kuya ta a luŋu, kogwon Kristo 'döki a ḥoŋga kogwon kuya kasuk, a kölökindi ta miret anyen ta kepoddu mokosi kayik. ²²Lepeŋ a ko kondya toron kwöŋ, ma'di mumuluga a ko rye kayi ikutuk. ²³I diŋit naga ko a moro lepeŋ ti ropakinda bot ko morju; na ḥoŋgi nye nu, a nye gwe a ko tokujondu ḥutulu, ama a nye yinikindi mugun ko lepeŋ logon 'dungö putet 'dir lo. ²⁴lepeŋ lo 'doggu toronjin kaŋ kayik imugun ikodini, anyen yi twatwa i toron ko anyen ru i torigwo. Kogwon 'dikasin kayik ti kurubata Ta aje tokela ²⁵Kogwon ta köju gwe gwöti yidin na ḥo likin, ama tinana ta aje wite ko Kayukunit ko a Kametanit lo ködudwölön kasuk.

Chapter 3

¹Nyena 'döki, ta nagon a wate rukökindi ta 'börik i twöju na yayan kasuk, kondi ta tiina ma'di naga kule kase ti yup kulyaet lo ḥun, a se mo jikene ko gwiliŋisi lo'but ti wate kase, 'bak jambu na kuya. ²igwon i metesi na meddi kö töwesi kasuk, i gwiliŋit loke lo kukga. ³Ti kelan nasuk gwe ti gwon a na kanjo kana gwöti taka na köpir, ko jupu na minyojin logon a dakap, kode jupu na bongwat; ⁴ama ti kwelen nasu gwe i ḥutu lo katayu lo töilyet, logon ko kelan naga 'bak 'dutet ko ti 'buron i töilyet lo lilik ko tokoyok. lo gwon rwrwan ko ḥun i komjö. ⁵Kogwon tiina köju 'beron, wate naga a gelakinda 'börik ko Nun ko tindu yened ko lepeŋ kune tokwelendu 'börik, i rukökindö na 'börik i twöju na yayan kase. ⁶I ilo kiko Sara a twöju Abarayama a luŋgi lepeŋ a matat loyit, ta sonjinana a ɻwajik ti kayik ko ta a kon ɻo naga a na'but a ta tine kujonö nene ɻo. ⁷Döki ta yayan, i ilo kiko si'dani ta ko wate kasu i pirit na geleŋ ko toyinjakin ko 'börik 'bak ri 'diet. gwöti naga wate a turu'böti nagon a namunyan , tiki ta lepeŋt töwesi gwöti naga se ipirit na geleŋ kota wuju 'busan na ḥun nagon tindu ru na, an kwakwasesi kasu ko teŋo. ⁸I 'dutet, ta linj, gweta ko yeyet gelen, wone ta kowen, nyarju ti gwe a na tolunaseran, töilyet lolilik ko lokoyokak. ⁹Ko ropakinda ta toron ko toron, kode morju se ko morju, ama kólumbö, wu ta ɻerot i'borija, kogwon kine ɻo ta luŋe, anyen ta de wuju 'boriet. ¹⁰Ko ɻuto logon nyanyar ru, ko medda perok lo'but, ti nye ködö teŋe teŋ ɻedep loyit i kuya narok, ko kutuk nayit i jambu 'buröt. ¹¹Ti nye löpukunde kanjo i ɻo narok a kondi ɻo na 'but; ti nye ga'yı talinj ko kebbu mukök nayit. ¹²kowen ti Matat meddyä lo rigwo, ko swö ti lepeŋ yingga kwakwasesi kase; ama komoŋ na Matat gwon a nagusu ko kilo lo konda ɻo narok. ¹³Nye a ɻa de lo konda ta arabat ko ta tidda konda kuya na'but? ¹⁴Ama ko ta nonga kogwon torigwo, ta a 'boria. Ko kujönö ta tokujönet nase, an ta ko delya. ¹⁵ama wulökindi ta Kristo a Matat kasuk i töilyet. Gwe ta ajo i dinjitan linj i nyönyökökindö na ɻuto logon piya ta i ɻo na yen ta kune, i tokoyokan se ko twöju. ¹⁶ama i mönökökindö kasuk i töilyet ko twöju, gwe ta ko yeyeesi na'but anyen ma'di naga ta a jama i ɻo kune adi ta a lorok a ɻutulu lo legu gwiliŋt losuk lo'but ko Kristo i mugun kulo de wuji yu na kusik. ¹⁷Ana'but ko gwon a 'deket na ḥun, adi ta ɻonga kogwon konda na ɻo na'but, 'bayin kogwon ɻo naron. ¹⁸Kristo 'döki a ɻoga danj geleŋ a 'dutet kogwon toronjin kanj; lepeŋ loogn a lorigwo a ɻoga kogon kuya kanj, yi logon 'bayin a lorigwo, anyen jouda yi ko ḥun. Lepenj a tatua i mugun, ama a jörün i ködudwö. ¹⁹A ködudwö nayit wuti i tokukindö na ködudwölön nagon a rereka kunu. ²⁰Kine ködudwölön a ti ɻutulu logon köju a renya twöju ḥun, na mondi nye madaj i kuya kase i perok ti Noa na tetenani ki'bo nu. ḥutulu ku'dik, kena a budök ka'de lo lwökwe i pionj i ki'bo kata. ²¹Ina a kweyet na batisimo nagon lwöggu ta sonjinana. Batisimo tigwon a lalaet na lut timugun, ama a piyet i yeyeet nake ko töili lo'but ko ḥun, kogwon ɻien na Yesu Kristo i twan. ²²Yesu aje tu ki, a gwe ko Nun i könin lutaten, a malaikajin, ko tokimakan se ko riŋitön a tiki i rugunjökindö ko Lepenj.

Chapter 4

¹Nyena kogwon Kristo a ḥon̄ga i mugun na, tojupukindi ta 'barik yeyeet gwöti ina anyen ta gaji 'börirk, kogwon ko ḥuto logon aje ḥon̄ga i mugun aje kö'yu toronjin. ²Nyena i 'dutet, ḥuto gwöti ilo, i dinjt na lepen liŋ ina mugun, gwe tine gwon i 'dekesi ti ḥutu, ama gwöti na 'deggij Nun.³I Dijit na lwöngu ta aje jo konda ḥo naga paganojin 'de'dekan. Ta aje gwon i konda na ḥo ti yu na kwe, ko i 'dekesi ti mugun, ko i memeri, ko i to 'betan ko yawa, ko i mömöjutu na yawa i roriot, ko i konda na ḥo na mamana nagon a twöju na nyömuejin logon a ḥunyön.⁴Lepenjet yeyeju a ḥo söret kogwon ta a ko morakinda ko se i gwilinjt lose logon abur ko a wuya lo, nyenagon a se jambi adi ta a ḥutulu lorok.⁵Lepenjet mo wawat nye logon gwe ajo i 'duṇjökindö na kuya ti ḥutulu logwon jörun ko lo twatwa.⁶Ko ina kwe, Loje Lo 'but 'döki a tokuki i ḥutulu lo twatwa, anyen, ma'di naga lepenjet a 'duṇjöki putet i na mugun gwoso ḥutu. A se mo rune i ködudwölön kase gwoso na kwondi ḥun na.⁷Dutet na ḥo liŋ gwe nyona, nyena gwe ta ajo kasu i yeyeesi. Tiji ta 'börirk anyen ta kwakwaddu.⁸I iloki na ḥo liŋ tunyare ta ko 'börirk ko tölyet liŋ, kogwon nyaju muggö toronjin jore.⁹Wuji ta 'börirk a komu kasu i midijik 'bak wiwinya.¹⁰Gwoti naga ḥadi gelen a wuju 'doket na, kitakindi ta 'borik a kometak lo 'but ti narju na ḥun i konesi kayik ka'de ka'de.¹¹Ko lele ḥuto jajambu ti gwe ko kulyaesı ti ḥun; ko lele ḥuto kikitakindya, ti gwe i rinjt nagon po ko Nun. Kondi ta kine ḥo anyen i kikolin liŋ a ḥun purani pura kogwon Yesu Kristo. Ti bulet ko tumatan gwe ko lepenjet ḥupi ḥupi. Amin.¹²Lo nyanyara, ko sörju ta i ḥo na pokin i temba na ta gwoso na tembi kimaŋ na, gwöti ḥo nene naga a sörit a pokin kasu ki.¹³Nyena ma'di muda naga ta a ḥarunda ḥon̄esi ti Kristo na, lyönj ta , anyen molu na kweyani minyo loyit nu, a ta mo nyolani nyola ko lyönjön a duma.¹⁴Ko ta momoroyi kogwon karen ti Kristo, ta a 'boria, kogwon Mulökötyo lo bulet ko a lo ḥun lo gwon ko ta.¹⁵Ama ti lele losuk gwe ti ḥon̄ga kogwon a katatuwanit, a koko 'ya, kode a konda arabat, kode a ḥutu logon pokin i kulya nagon 'bayin a kasuk;¹⁶ama ko lele ḥuto a ḥon̄ga kogwon nye a Kristianityo ti kwe nanyit gwe ti yu, kölumdö ti nye bu'ye ḥun kogwon kine karin.¹⁷Kogwon dinjt aje po nagon 'duṇjökin putet; a suluji ko ḥutulu ti 'banj na ḥun. Nyena ko suluja ko yi, a de gwe ada i'dutet ko lepenjet logon renya Loje Lo 'but lo ḥun kilo?¹⁸döki ko a nago i lwökö na lo rigwo, a mo gwe ada ko ḥutulu logon ti twöju ḥun ko katoronyak kilo?¹⁹Nyenagon ti se logon ḥon̄onga gwoso 'dekesi ti ḥun, ti se yinikindi 'börirk Ka gweyanit lo iyiniki lo, i kones na'but.

Chapter 5

¹Nan jambu ko ɻutulu kasuk logon a temejik kilo. Nan logwon 'döki a lele temejiktyo ko a met Kristo i ɻonga lo, ko yendi ɻarunda na bulet nagon mo kwekwuya nu. ²Gwe ta a ka yukuk ti yidin ti ɻun na gwon kasuk i könin kine, kitani ta gwoso katiunit, ti gwon ko riŋaki, ama kogwon ta a 'dekan gwöti nagon ɻun 'de'dekan na. kitani ta ti gwon kogwon 'bulit naron ama ko pusök . ³Ko tutumatyen ta i loki na lepenjet logon a wulöki ta kilo, ama gwe ta a miresi ti teŋ na yidin. ⁴A na pukuni Kayukunit duma nu, a ta de wuji Ioguya telet logon a bulet lo ti riŋön. ⁵Döki ta teton rugi ta twöju na temejik kasu. Ta lin, jupukiŋdi ta tokoyokan ko tokitakin ko 'börök; kogwon ɻun reranya ɻutulu kabulak ti kusik ama kwekinda 'busan i ɻutu lokoyokak. ⁶Nyenagon Tokoyoke ta 'börök i mukuk na könin lo riŋit lo ɻun, anyen nye böŋjö 'bi'yu ta ki i diŋit nayit. ⁷Gumaki ta wiwinyesi kasuk liŋ ko lepen ki kogwon lepen lo meddyta. ⁸Tiji ta tiju, ti konyen kasu gwe gwoŋa, kogwon miriku losu kaŋöönit gwon gwöti kömiru lo wiwiri gaga'yu ko nye koja ɻa. ⁹Gwe ta a logo i yupet i renya na lepen, kogwon ta a den adi luŋasirik kasuk loyubö i kak 'bukulun kilo ɻonga kine ɻongesi na gelen kine. ¹⁰A i mukök naga ta aje ɻonga ko diŋit a na'dit nu, a ɻun lo 'busan liŋ lo luŋunda ta i na bulet na yeŋ nyin ko Kristo lo, mo totoludugi ta, a ruggi ta, a togo'yi ta, a togwi'dikindi ta go. ¹¹Ti tumatyen gwe ko lepen ɻupi ɻupi. Amin. ¹²Nan yiinikin Siliwano logon a luŋaser lo a yubbö, nan a wurökin ta ɻina leta na'dit ko ɻaret nait. Nan tukukindö ta ko tokurukindyö ta adi kine ɻo liŋ 'diri a 'busan na nyarju gwak na ɻun. Gwo'de ta go kata. ¹³Teŋ na kayupök logwon Babela yu logon ɻun a wulun gwoso ta kulo a roman ko ta. 'döki Marako ɻuro lio roman ko ta. ¹⁴Rome ta ko 'börök ko 'bi'biyet na nyarju. Ti taliŋ gwe ko ta liŋ logon i Christo kilo.

2 Peter

Chapter 1

¹Nan Simona Petero 'dupet ko a luyökie lo Yesu Kristo, roman ko ta logon a wuju nye yupet napir gwöti na wuji i na. Yupet i torigwo na ɻun likaŋ ko Kalwökönit Yesu Kristo. ²Ti 'busan ko taliŋ gwe parik kasuk i denda na ɻun ko Yesu Matat likaŋ. ³I riŋit nayit na ki, ɻo liŋ ti gwilinjat ko i kugga na ɻun aje tiki yi i denda na lepen lo luŋu yi i minyo ko 'busan parik . ⁴I kine ɻo nye aje tin yi milyejin lopir ko a dumalak parik, anyen ta boŋjö ɻarundya gwon gwoso ɻun. I rwöddu nasuk ɻo ti 'buröt ti na kak kine kogwon 'dekesi narok. ⁵Ko Iina kwe, mörji ta parik i 'yalakindya na to'busan kasu i yupet, ko i to'busan 'yalakindya ta dendya, ⁶ko i dendya 'yalakindya ta teŋgu na 'borik ko i teŋgu na 'borik 'yalakindya ta ɻonga najo ko i ɻonga najo 'yalakindya ta toŋunyön ⁷ko i toŋunyön 'yalakindya ta nyaru na tolunjaseran ko i nyarju na tolunjaseran 'yalakindya ta nyarju. ⁸Ama ko kine ɻo gwon kasuk a ɻöine kasuk, a se tindi ta ti gwon a yokia kode 'bak ludweki i dendya na Matat likaŋ Yesu Kristo. ⁹Ama ɻuto logon 'bak kine ɻo lo metakinda nyona lepen a mo'doke, a böŋjö adi nye a lalai i toronjin kayik ti 'beron. ¹⁰Nyenagon luŋasirik, marji ta parik anyen ta tindu luŋu nasuk ko wulwe nasuk a gik. Kogwon ko ta a kon kine ɻo a ta mo tine 'doro kwöŋ. ¹¹tina at a ta de rukökine ko pupuret duma ilüpö itumatyen na yeŋ nyin na Matat likaŋ Kalwokonit Yesu Kristo. ¹²Nyenagon nan de gwon ajo i diŋitan liŋi anyen toyiyikindö ta kine ɻo , ma'di naga ta a den se, ko ma'di naga ta a logo ito'diri nagon ta gwon ko nye na. ¹³Nan yejeju meta a na'but kuwe, ti nan dede gwon i ilo gworoko, i 'bi'yu na ta ki ikiko lo toyiyikindö. ¹⁴Kogwon nan aje den adi diŋit nio gwe a na'dit nan de kökölökin lo gworoko, kogwon Matat likaŋ Yesu Kristo aje kwekin nan. ¹⁵Nyena nan mo mörju parik imedda adi idinjat naga nan aje tu nu ta mo idinjitan liŋ bubulö yejeju kine ɻo. ¹⁶Kogwon yi a ko mirakinda likikirilön kana ti koŋon, na tukökindi yi ta riŋit na Matat likaŋ Yesu Kristo se ko po nayit nu, ama yi a met lepen ko konyen i todumalan nanyit. ¹⁷kogon lepen awuju bulet ko todumalan ko ɻun Monye, na poni gworo ki yu ko lepen ni lo juwe ko minyo lo todumalan nu, kuya adi, ilo a hiro lo nyanyara, logon nan a lyöŋgi parik lo. ¹⁸Yi ko 'borik a yin ilo gworo kuun ki, i diŋit naga yi gwon kase lepen i mere loke kiyu nu. ¹⁹Kogwon yi a yubbö kulyaesı lo jam nebijin koju kulu tinana gwe akig, Kögö a na'but ko ta yiŋj kilo kulyaesı, kogwon se gwon gwöti lombo lo kobbu i pirit naga a mude tojo ko ɻau na kak, a Lobur puköki kasu i toilyet. ²⁰Ilokı na liŋ, dene ta den adi, kuya ti ɻun na wuro nagon a keyo kune 'bayin a tokujö na lele ɻuto ko mugun nanyit, ²¹kogwon ɻutu 'bayin logon a wakunda keju, ama ɻutu jamunda kulyaesı lo po ko ɻun idinjat na muluajini lepepat ko Mulokotyo Loke nu.

Chapter 2

¹Nebijin 'burönök köju a po i ɻutu, ko 'döki katodinök 'burönök mo poponda kasu. lepenat mo barunda adi li todinesi köresi, ko lepenat mo reranya Matat lo gworundyö se lo, lepenat jakinda 'borik köret adi wulek kase ki.
²ɻutu jore mo kepoddu gwiliŋit lose loron lo yu na kwe lo, kogwon kuya kase a kiko lo to'diri mo jamani arabat.³A se mo lulukundye gurut kasu ko jamesi 'burönök kogwon galaj kata nase. Ama 'dunjöki na lepenat na putet gwon iponda ko dinjt anajo, ko tukara nase ako toto.⁴A ko ɻun a ko kölökin malaikajin logon a torondya kulo, ama a gumakin lepenat imudwe rereket kak ipirit riŋet, tojo ko lor 'dunjet lo putet.⁵daki ko nye köju a ko kölökin kak 'beron nu, idinjt na jondi bar ikak na ɻutulu logon ti twoju ɻun kulo, ama swak lwöggü Noa katokuönit lo löti lo'bt se ko kule ɻutulu buryo.⁶Ama 'daki ko lepen 'dunjökindö köjino ti Sodoma ko Gomora i körö asut, a nyökundye se kak a kurön, a miret na ɻo naga kokonaki ɻutulu logon ti twoju ɻun,⁷Ama lwökudö Loto lo rigwo, logon ari'diki idedelya ko konesi ti yu na kwe na kon ɻutu lorok kune.⁸Kogwon ɻilo ɻut lo rigwo si'da ko lepenat ipirit na geleŋ, peroklinj lepen memet ko yiŋj ɻo nakona kune, Konesi kase nagon korjusaret kune totomi toili lonyit lo rigwo.⁹Ko Matat konda kine ɻo, nyena lepen deden ko nye lwökun ɻutulu lo twoju nye kulo ada kase imöriesi, ko Lepeŋ 'döki deden 'de'ya ɻutulu lorok i kadi rereket anyen lepenat wuju riŋet i lor 'dunjet lo putet,¹⁰kine a to'diri na jukin ko se logon wöwörö i 'dekesi narok ti mugun, ko a kalaak ti saret. Mete ko a kanajin, lepenat tine kujönö momoroju teŋ na malaikajin lo bubula.¹¹Malaikajin kata ko riŋit duma parik ko kido, ama lepenat a ko jonga se ko momoroju iputet ko Matat ikomoŋ.¹²Ama kilo ɻutulu gwon gwoso kijakuwa nagon ti kurundö, yuŋwe iloka ko itukara. lepenat ti den ko se momoroju ɻyo. i tukarju lepenat 'deki tutukara,¹³tutudarayi a ropat na kondi se dariesi nu. Lepeŋat yeyeju adi to'betan ko yawa i tuparan a lyöŋön. Lepeŋat gwon a lut nagon a 'yoddya, lepenat nyanyar konesi ti mumulugga i dinjt na nyesi se ko ta i pirit na geleŋ nu.¹⁴Lepeŋat ko Konyen logon a jore ko lubbo; lepenat tine yimönö ko toron kwönj. Lepeŋat togiraddu ɻutu lomunyak i konda na ɻo naron. Lepeŋat a todin 'börik iToilyet lo galanjak, Lepeŋat a wajik loŋo lömö.¹⁵Lepeŋat a kö'yu kiko lo rigwo a girara kaŋo, a kepoddi kiko lo Balam ɻiro lo Beor logon nyanyar ropaki i konda na ɻo nagwon 'bayin a torigwo,¹⁶ama awuju yuyukö kogwon toron nayit, kaine nagon ti jambu na, a jambu ko gworo lo ɻutu, a tengi ilu nebi i konda na ɻo ti mamala.¹⁷Kilo ɻutulu a kidiya logon 'bak pion, ko a luruöt logon wuköji ko köbunjöt duma. Pirit nagon a mude adi 'du a wulöki lepenat.¹⁸Lepeŋat jambu kulyaesı lobot logon a ɻo kana, i tetensi ti 'dekesi narok ti mugun se ko konesi ti yu na kwe, lepenat mumuluga ɻutulu logon "dek wökön kaŋo ko kilo lo gwolong alorok kulo.¹⁹Se rukökinde lepenat i gwon a lui, ama se ko 'borik a 'dupi ti ɻo narok ti ɻutulu, kogwon ɻutu a 'dupiet lo ɻo nagon a te'ya nye.²⁰ko ɻutulu aje rwoddu i tolutesi ti na kak kogwon dendya nase na Matat likaj Kalwokonit Yesu Kristo, ama ko kine tolutesi koti aje mok se, a inge te se, a kuya kase worani a narok parik Iwölwön ti kowe kune.²¹Kodö a na 'but kase ko se kwönj a ko den kiko lo löti lo rigwo, Iwölwön nagon se aje den lo kiko a kukutorö bot i kö'yu na saresi loke logon a tiki se kulo .²²Lo tolupet a pokin kase ki a gwak adi, 'Dioŋ a witö kayik i jaat, 'döki adi, Wuri nagon aje kuwö na 'döki a witö i gwugwulunjö na mugun i wo'do'dot.

Chapter 3

¹Lo nyanyara, na sojinana a leta tomurek na wurokin nan ta. I kine letajin murek nan wurjö a toyeyet itopurundö na kuinyitat nasuk na rigwo, ²anyen ta kodyö yeyeju kula na jam nebijin loke köju kunu, ko saresi ti Matat likaj Kalwokonit, lo sunyukin ta ko luyökie kilo.³A kokwe dene ta den adi, i perok 'dutesi kajijinyak mo popo. A lepenjet mo jijinyani ko ta a kondi gwoso na 'degi 'dekesi kase. ⁴A mo 'dö'döji adi, Nye a milyeju adi nye molu wiwite. Ko nyo nye ti po? Kogwon suluja i lor logon merenyejin kañ a twatwa nu, ḥo liñ gwon jojo gwoso na gwondi se i suluwa na gweya na kak nu.. ⁵Kilo ḥutulu böñjö aka adi köju 'beron hun a kuya, a 'dko se ko kak gweyene kañ i kiden na pion ko i pion kata. ⁶kogwon i kinden na inu diñit, kak inge koro ko a mulua ko pion . ⁷ḥilo kulyaet lo geleñ lo a 'de'ya 'diko ko kak anyen möndu 'yura ko kiman i lor 'dunjet lo putet na tukarari ḥutulu logon ti twoju hun kulo.⁸lo nyanyara, ta ködyö ti böñjö na ḥo geleñ adi lor geleñ gwon ko Matat likaj gwoso kiñajin alip geleñ. 'döti kiñajin alip geleñ gwon gwoso lor geleñ. ⁹Matat ti karakin i kulya na ruk lepen kune, gwoso na yeyeji kule ḥutulu adi lepen a karakin na, ama nye a yatakin ta parik a tine 'dekan adi ti lele ḥuto karane karan, ama lepen 'de'dekan ḥutulu liñ ködyö Iöpuggö tölyyet.¹⁰Ama Lor lo Matat mo popo gwoso kolanit, a 'diko mo likinyörö likinyörö adi wur, a toro'bo kayik mo lisököni lusökö ko yulön na kiman, a na kak se ko ḥo naga katayu kune liñ mo 'yurani 'yura.¹¹A ko kine ḥo liñ mo tukarani sona, ta ködö gwon a kulon ḥutulu i gwiliñisi kasu? Ta ködö gwolonj a ḥutulu loke lo twöju ḥun, ¹²ta ködö yinikindö i möndu po na Lor lo hun, i ḥilu lor a 'diko mo tukarani ko kiman, a toro'bo kayik mo lisököni lisökö ko kiman. ¹³Ama yi möndu 'diko ludukötyo se ko kak ludukötyo nagon löti lo rigwo si'da kata, gwoso na rukökindye hun yi na.¹⁴Nyenagon, lo nyanyara, gwoso na yinikindi ta i mömöndi na kine ḥo, mörji ta parik ko 'börök anyen lepen böñjö ryeju ta gwon talinj 'bak 'yotet kode körit kanyik i komoj. ¹⁵Döki rugi ta adi ḥongna Matat likaj a lwökit, gwoso nagon Paulo luñaser likaj lo nyanyara a wurökin ta i konjon nagon a tiki lepen na. ¹⁶Lepen a jambu kine kuya i letajin kayik liñ, ama Kune ḥo kata nagon a nago i kure, a ḥutulu lu'bön ko a lokolokak tukwölönji tokoret na kine ḥo gwoso na tukwölönji se kune kuya ti hun na wurö kune, i jakinjya na 'börök körit.¹⁷Nyenagon, lo nyanyara, gwoso nagon ta aje den kine ḥo a ḥerot, gane ta ga 'börök, an ta lulukaji ko giresi ti ḥutulu logon ti 'debba saresi kilo, anyen ta gwon ti 'dororo kañ i gwo'dan nasu i yupet. ¹⁸Ama 'durji ta i 'busan na hun ko i dendya na Matat ko Kalwokonit likaj Yesu Kristo. Ti bulet gwe ko lepen sojinana ko ḥupi ḥupi. Amin.

1 John

Chapter 1

¹Lu logoo köju gwo kata i suluet; logoo yi a yinj, logoo yi a met ko konyen kañ; logoo yi a dir, ko a 'bo ko konisi kañ, ḥilo a Kwe na Kulyaet lo Ru. ²döki ḥina Ru a kweki dena, ko yi a met lepen, ko a yi tokuji kuya kayik, yi tokukindö ta kuya ti ru na yeñ nyin, naga köju gwo ko hun Monye, ko a kweki yi denda.³ḥo naga yi aje met ko aje yinj kune Yi 'döki tukökidyö ta, anyen ta boñjö gwon ko tojulin koyi i pirit na geleñ; tojulin nikaj na ko hun Monye se ko ḥiro loyit Yesu Kristo. ⁴Döki, yi wurökindö ta kine ḥo anyen lyöñön nikaj temakinda 'bukuluñ.⁵Lo a Loñe logoo yi a yinjun kayik lo a yi tukökindi ta, adi hun a parara, mudwe 'bayin kayik asot. ⁶Ko yi kuya adi yi tojulin ko lepen a yi wörö i mudwe, yi a 'burönök, ko yi 'bayin jujumbu na to'diri. ⁷Ama ko yi wörö i parara gwoso na gwoni nye i parara na, yi kata ko tojuline ko 'börök, a rima ti Yesu ḥiro loyit lalaji yi i toronjin liñ.⁸Ko yi kuya adi yi 'bak toron yi mumulugga 'borik, ko to'diri 'bayin kañ. ⁹Ama Ko yi tutuk toronjin kañ kañ, lepen a lo rigwo ko a lo yiyiniki i pitökindö na yi i toronjin kañ ko i toke'ya na yi i ḥo narok liñ. ¹⁰Ko yi kuya adi yi a ko toroda, yi konda lepen a 'burönit, ko kulyaet loyit 'bayin kañ.

Chapter 2

¹Wajik kwe, nan wurökindö ta kine ḥo anyen ta böñö gwoo ti toronda. Ama ko lele ḥutu a toronda, yi kata ko ḥutu logoo gwo'dan i kuya kañ ko ḥun Monye i komonj, lepeñ a Yesu Kristo lo rigwo lo. ²Lepeñ a tokelet lo toronjin kañ, 'bayin toke'ya toronjin kañ ka'de ama 'döki toke'ya toronjin ti ḥutulu ti na kak 'bukuluñ. ³Tiina yi deden adi yi a 'durökin denda lepeñ, ko yi a 'dep saresi kayik.⁴ḥutu logoo kuya adi, Nan deden lepeñ, ama ti 'debba saresi kayik lo, a 'burönit, ko to'diri 'bayin kayik lukata. ⁵Ama ko ḥutu logoo a 'debba kulyaet loyit, 'diri nyarju na ḥun a temakinda kayik ilukata. Tiina yi deden adi yi gwoo ko lepeñ imugun, ⁶ḥutu logoo kuya adi nye gw'dan go i lepeñ lo, a ti nye ködö wöröni gwöti na wöröni lepeñ nu. ⁷Ta lo nyanyara, nan 'bayin wurökindö ta saret ludukötyo, ama lo a saret lo 'beron logoo ta a yinj i suluwet lo. Saret lo 'beron lo a kulyaet lo yinj ta lo. ⁸Kölbö nan wurökindö ta saret ludukötyo, logoo a gwak ko Kristo i mugun ko kasu i mugunya, kogwon mudwe lo wuti kaño, a parara naga a gik gwe i pararaju. ⁹ko ḥutu logoo kuya adi nye gwo i parara ama maman lunjaser, lepeñ dede gwo i mude teñ ko na ḥorna. ¹⁰ḥut logoo nyanyar lunjaser lo, lepeñ si'da i parara, a nenejo ge 'bayin kayik naga tindu lepeñ i 'doro.

¹¹Ama ḥutu logoo maman lunjaser lo, lepeñ gwo i mude, a wöröni i mude, a tine den ko nye tu yau, kogwon mude aje tomusukgö kowen kayik. ¹²Nan wurökindö ta wajik, kogwon ta aje pitöki toronjin kasu kogwon karen Krayik.

¹³Nan wurökindö ta komonye, kogwon ta deden nye logoo kata suluja i siiluet lo. Nan wurökindö ta teton, kogwon ta aje te'ya ilo Loron lo. ¹⁴Nan wurökindö ta wajik kogwon ta deden ḥun Monye. Nan aje wurökin ta komonye, kogwon ta deden nye logoo kata suluja i suluwet lo. Nan aje wurökin ta teton, kogwon ta a logo, ko kulyaet lo ḥun gwo kasuk i tölyyet, ko ta aje te'ya ḥilo Loron lo. ¹⁵Ko nyarju na kak kode ḥo naga gwo i na kak, a ko lele ḥutu nyarju na kak, a nyaret na Monye gwe 'bayin kayik. ¹⁶Kogwon ḥo liñ naga gwon i na kak kune, a 'dekesi narok ti mugun, ko 'dekesi narok ti kowen, se ko bubulesi ti gwilinj, kine ḥo 'bayin po ko Monye yu, ama po i na kak. ¹⁷Na kak se ko 'dekesi kayik kune tutunjö, ama ḥutu lo konda 'dekesi ti ḥun, mo yenjikin ki 'bak 'dutet. ¹⁸Wajik, na gwe a koloñ na 'dutet! gwöti na yinj ta adi miriku lo Kristo ilo popo, tinana merok jore ti Kristo aje po. tiina yi denda adi na gwe a koloñ na 'dutet. ¹⁹Lepeñat a geladdu 'börik kaño kañ kata, ama kö 'bayin a ti teñ nikñ, kogwon ko se ködö a kañ, kolo ködö gwo ko yi. Ama kö a geladdu 'borik kaño anyen kweja adi, lepeñat 'bayin a ti teñ nikñ.

²⁰Ama ta welaa ko ilo Loke lo, ko ta deden ḥo liñ. ²¹Nan 'bayin wurökindö ta kogwon ta ake den to'diri, ama kogwon ta deden, köti ta deden adi 'burönö 'bayin na po kaño i to'diri. ²²ḥa logoo a 'burönit? ama a nye lo renya adi Yesu 'bayin a Masia? Lepeñ a miriku lo Kristo, kogwon nye a renya Monye se ko ḥuro. ²³ḥutu lo renya ḥuro lo 'bak Monye. ḥutu lo ruggö ḥuro lo lepeñ 'döki kata ko Monye.. ²⁴ama i kuya kasuk ti ḥo naga a ta yinj i suluwet kune gwe ko ta. A ko ḥo naga ta a yinj i suluwa kune gwe kasu i tolyyet, a ta koti gwe i ḥiro lo ḥun ko i ḥun Monye. ²⁵ḥo naga lepeñ a milyekintinju yi na a ru naga 'bak 'dutet. ²⁶Nan wurökindö ta kine ḥo i kuya ti ḥutulu logoo 'dek togirja ta. ²⁷A ko gwöti ta, welet naga nye a we 'yi ta na gwon kasuk i mugunya, a lele ḥutu gwe 'bayin logoo 'de'dekanikin anyen todindö ta. Welet naga nye a we 'yi ta na nye na todindö ta kuya liñ. ḥina wela nasuk a gik 'bayin a 'buröt. Nyena gwöti naga nye aje todindö ta nu, si'dani ta kayik i mugun. ²⁸Nyena wajik, si'dani ta ko Kristo i mugun, anyen ko lepeñ mo a pukun a yi böñö gwe a purwat, a gwe 'bak yu na kowe i po nayit. ²⁹Ko ta deden adi lepeñ a lo rigwo, ta agu ködö kukurun adi, ḥutulu liñ lo kondya 'bura kulo a wajik ti ḥun.

Chapter 3

¹Mete na nyarju a nan nagon h̄un Monye aje tin yi na, naga a yi luŋuni a wajik ti h̄un ! yeko, yi 'diri a wajik ti h̄un. ko ina Kwe ɻutulu ti na kak ti den yi, kogwon se ti den lepen. ²Ta lo nyanyara kilo, yi soŋinana gwe a wajik ti h̄un, ama tinana dede a ko kweya koyi molu gwoo ada, ama yi deden adi ko nye a kweya a yi yide ge gwöti lepen, kogwon yi yide memet lepen gwöti na gwni nye na. ³Nyena ɻutulu liŋ logoo yendu lepen kulo toke'ya 'borik gwöti na gwni nye a loke na. ⁴Kolo liŋ lo toronda kilo a 'beleŋgu saret; kogwon, toron a 'beleŋgu na saret. ⁵Ta a den adi, lepen a pukun anyen lepen jonga toronjin ti ɻutulu kaŋo, a toron gwe 'bayin ko lepen. ⁶huto logon gwoo ko lepen i mugun lo ti toronda; ɻuto logoo a toronda lo a ko met lepen 'döki a ko den lepen. ⁷h̄wajik, an ta korukökin lele ɻutu i togirja na ta. Nye lo konda torigwo lo a lo rigwo, gwoso naga Kristo a lorigwo na. ⁸huto lo konda toron, lepen a lo kömöri; kogwon ɻilo kömöri a toronda suluja i suluwet. Ko ina Kwe h̄uro lo h̄un a pukun anyen körju konesi ti kömöri. ⁹huto logon yunje ko h̄un lo 'bayin i to ɻerot i konda toron, kogwon nyomoti lo h̄un gwon kayik i mugun, a lepen tine to ɻerot i toronda kogwon lepen yunjeni ko h̄un. ¹⁰tiina wajik ti h̄un ko wajik ti kömöri a kweki kaŋo, ɻutu logon ti konðya torigwo lo mayin ponda ko h̄un, ko 'deki logoo ti nyar luŋasirik lo ti gwon a lo h̄un¹¹ ɻilo a loŋe logon ta aje yiŋ i suluwet lo, adi yi ködö tutunyar ko 'börik; ¹²ti gwon gwöti Kaina logon a lo kaŋönit, ko a penji luŋaser loyit. Ko nyo naga nye penja lepen? Nye penja lepen kogwon konesi kayik a narok, a ti luŋaser loyit gwe a na 'but. ¹³An ta ko sörjuTa luŋasirik, ko ɻutulu ti na kak maman ta. ¹⁴Yi a den adi yi aje laŋadu kaŋo i twan tojo i ru, kogwon yi nyanyar luŋasirik. Nye logon ti nyarju lo lepen si'da i twan. ¹⁵Ko lele ɻutu maman luŋaser, lepen a kapeŋjanit. Ta a den adi kapeŋjanit 'bak ru na yeŋ nyin kayik i mugun. ¹⁶Ko ɻjina kwe yi aje den nyarju, kogwon Kristo a gumakinda ru nayit kak kogwon kuya kaŋ. Nyena ti yi 'döki gumakindi ru nikān kak kogwon kuya ti luŋasirik. ¹⁷Ama ko lele ɻutu kata ko toro'bo ti na kak a meddi luŋaser logon ko yönö na ɻyo, a kindi toili loyit i won na kowen ko lepen, a nyarju na h̄un kirut gwe a nyo kayik i mugun? ¹⁸wajik kwe, ti yi gwe ti nyarju ko kulyaesı kode ko kutusin kana, ama ti yi nyarji ko konesi ko to'diri. ¹⁹tiina kirut a yi dendi adi yi a ti to'diri, a yi tokorji toilyet kaŋ kayik ikomon²⁰ama ko töilyet kaŋ tomijö yi, adi yi a yanjan, h̄un a duma lwölwöŋ töilyet kaŋ ko deden ɻo liŋ. ²¹lo nyanyara, ko töilyet kaŋ a ko tomijö yi, adi yi a yanjan, a yi gwe ko yinikindö ko h̄un ikomon; ²²a yi wuji ɻo nagon yi a piyun kayik kune, kogwon yi 'de'dep saresi kayik, ko a konda ɻo nagon tulyöngu lepen kune. ²³Lo a saret loyit; adi yi ködö yuyub karen ti hiro loyit Yesu Kristo, a tunyare ko 'börik gwöti na sarakindi nye yi na. ²⁴h̄utulu liŋ logon 'de'dep saresi kayik kulo, lepenjet si'da ko h̄un imugun a ɻun si'dani kase i mugunya. Mulökötyo Loke logon h̄un aje tikin yi lo tindu yi idendya adi h̄un si'da kaŋ imugunya.

Chapter 4

¹lo nyanyara, an ta ko yubbö ta mulökö liŋ, ama teme ta tem mulökö, anyen ta deden ko se a ti ḥun, kogwon nebijn 'burönök jore aje to kanjo ina kak. ²tiina ta bubulö denda Mulökötyö lo ḥun; kweja adi, mulökö liŋ logon tuggö adi Yesu a Masia logon a po ina kak a ḥantu lo a lo ḥun, ³ama mulökö liŋ logon ti bulö tuggö sona kilo, 'bayin a ti ḅun. Kilo mulökö a ti Miriku lo Kristo, kogwon ta aje yiŋ adi ḥnilo Miriku lo popo, yeko, tinana lo gwe kata ikak ni.⁴ḥwajik, ta a ti ḅun, ko ta aje te'ya lepenat, kogwon logwon gwon ko ta lo a duma parik lwölwön logon gwon ina kak lo. ⁵lepenat a ti na kak; nyenagon jo na jam kö na a ti na kak, ko na kak yiyyin lepenat. ⁶Yi a ti ḥun. ḥantu logon deden ḥun lo yiyyin yi, a nye logon 'bayin a lo ḥun lo tine yiŋ yi. tiyina a yi aje den mulökötyo lo to'diri ko mulökötyo lo lyanjan.⁷Lo nyanyara, ti yi tunyare ta tunyar ko 'börirk, kogwon nyarju po ko ḥun. ko lele logon nyanyarju lo a yuŋe ko ḥun, ko a den ḥun. ⁸ḥantu logon ti nyarju lo a ko den ḥun, kogwon ḥun a nyarju.⁹Kogwon kinejo a nyarju na ḥun kwekini kayaŋ kiden, adi ḥun a sunyundö pilili loyit lo ḥuro ina kak, anyen yi böŋjö gwon jörün kogwon lepen. ¹⁰I yina Nyaret, 'dayin adi yi lo nyarju ḥun, ama nye lo nyarju yi, a sunyundyę ḥiro loyit a tokelet lo toronjin kaŋ.¹¹lo nyanyara, ko ḥun nyanyar yi sona, yi ködö 'döki tutunyar ko 'börirk. ¹²ḥantu Lele 'bayin lo ḥo met ḥun; ama ko yi tutunyar ko 'börirk, a ḥun gwe ko yi, a nyarju nayit temakindi kaŋ. ¹³Tiina a yi deneden adi yi gwon kayik imugun, a nye gwe kaŋ imugunya, kogwon nye a tikiŋ yi kayik i Mulökötyo. ¹⁴Döki yi aje met ko a yi tokorji adi, ḥun Monye a sunyundyö hiro loyit anyen gwon a Kalwökönit lo ḥutulu tina kak.¹⁵Ko ḥantu logon tuggö adi Yesu a hiro lo ḥun, ḥun gwon kayik imugun a nye gwe ko ḥun imugun. ¹⁶Döki yi aje den ko a yub nyarju nagon ḥun a nyarji yi na. ḥun a nyarju, ko lele logon gwon iyina nyarju gwon ko ḥun imugun, ko ḥun gwon kayik imugun.¹⁷Kogwon tiina, ina nyarju aje konaki i muluja kayaŋ kiden, anyen yi gwon ko yenet na to'diri i lor 'dujet lo putet, kogwon gwöti na gwoni nye na, a yi 'döki gwe tiina ina kak. ¹⁸Kujönö 'bayin i nyarju, ama nyarju naga 'bukulung riköddu kujönö kanjo, kogwon kujönö kita ageleŋ ko riŋet. huto logon a kujönit lo a ko konaki 'bukulung inyarju.¹⁹Yi nyarju kogwon ḥun lo nyarju yi a kowe. ²⁰Ko ḥantu logon kuya adi, Nan nyanyar ḥun, ama maman luŋaser, lepen a 'burönit; kogwon nye logon ti nyarju luŋaser, logon nye aje met lo, tibulö nyarju ḥun logon nye a ko met lo. ²¹Daki, lo a saret logon yi a wu ko lepen lo adi, ḥantu logon nyanyar ḥun, 'daki ti nyarji luŋaser.

Chapter 5

¹Nye logon yubbö adi Yesu a Masia lo a yuŋwe ko ḥun. ko logon nyanyar monye 'daki lepeŋ nyanyar ḥwajik lo yuŋwe ko lepen. ²Tiina yi deden adi yi nyanyar ḥwajik ti ḥun, ko yi a nyar ḥun a yi yubbi saresi kayik. ³Kogwon nyarju nikaj na ḥun gwon tiina adi, yi 'de'dep saresi kayik, a saresi kayik tine gwon a toŋo ko ḥutu. ⁴Kogwon ḥutu liŋ geleŋ geleŋ lo yuŋwe ko ḥun kilo a te 'ya na kak, a na gwe a telet nagon yi te'yi na kak, yubbet nikaj. ⁵ḥa logon a te'ya na kak? a nye logon yubbö adi Yesu a ḥiro lo ḥun. ⁶Lo a nye logon a po ko pioŋ se ko rima; Yesu Kristo. lepen a ko po ko pioŋ ka'de ama a po ko pioŋ se ko rima. ḥilo a Mulökötöyo Loke lo tokujö, kogon ilo Mulökötöyo a lo to'diri. ⁷Kogwon katökörök kata musala, ⁸Mulökötöyo Loke, ko pioŋ, se ko rima. kilo musala a torukökin i ḥo geleŋ. ⁹Ko yi wuju kuya na'but ti ḥutulu, a kuya na'but ti ḥun kune gwe aduma parik. Nyena kune a kuya na'but ti ḥun, adi lepen a jambu kuya na'but ti ḥiro loyit. ¹⁰Nye logon a yubbö ḥiro lo ḥun lo, lepeŋ gwon ko kuya na'but kayik imugun. Nye logon ako yub ḥun lo, lepeŋ aje kon ḥun a 'burönit, kogwon lepeŋ a ko yub kuya nabut nagon ḥun a jam ikuya ti ḥiro loyit kune. ¹¹Kulya na'but kune se kune: ḥun a tindu yi ru na yeŋ nyin, a ina ru gwe ko ḥiro loyit. ¹²ko logon gwon ko ḥiro, gwon ko ru. ko logon 'bak ḥiro lo ḥun, lepeŋ 'bak ru. ¹³Nan wurökiṇdyö ta kine ḥo anyen ta deden adi ta gwon ko ru na yeŋ nyin. to logon a yubbö karen ti ḥuro lo ḥun kilo. ¹⁴Deki, na yenet duma nikaj kayik i komonj, adi ko yi a piya neneŋo gwoso na 'degi nye na, lepeŋ yiyyin yi. ¹⁵"Deki, ko yi ḥo den adi nye yiyyin yi - a ḥo liŋ na piyun yi ko lepeŋ - yi dendı adi yi aje wu ḥo nagon yi a piyun kayik kune. ¹⁶Ko ḥutu logon a meddyä lunjaser ikondya na toron nagon 'bayin a twayet, ti lepeŋ kwadi kwaddu, a ḥun mo tiŋdi lepeŋ ru. nan jambu i kulya ti kilo logon toron nase 'bayin jouna twan. Toron kata nagon jouna twan, nan 'bayin kuya adi lepeŋ kwakwaddu kogwon ina toron. ¹⁷Kulya narok liŋ a toron, ama toron kata nagon 'bayin a twayet. ¹⁸Yi a den adi ko logon yuŋwe ko ḥun 'dayin toronda. ama a lo yuŋwe ko ḥun lo ririt mugun, a ḥilo kömöri tine 'bo lepeŋ. ¹⁹Yi a den adi yi a ti ḥun, ko yi 'daki aden adi kak 'bukuluŋ gwon ko kömöri i rinjit. ²⁰Ama yi a den adi ḥiro lo ḥun aje po, ko aje tindu yi kurunḍyö anyen yi deden nye logon a gik lo. 'daki yi gwon ko lepeŋ i mugun, logon a gik lo, ko ḥiro loyit Yesu Kristo i mugun. ḥilo a ḥun 'diri; ko a ru na yeŋ nyin. ²¹Wajik, riteta rit 'börök i kuya ti nyömuöjin.

2 John

Chapter 1

¹Nan temejiktyo roman ko nye ḥuto naga a wule na, se ko wajik kayik logoo nan nyanyar i to'diri kulo—ama 'bayin a nan swak 'döki se lin logoo deden to'diri kulo. ²Kogwon kuya ti to'diri naga gwo ko yi na, a mo gwe koyi tojo ko 'dutet. ³Ti 'busan, ko won na kowen ti matat, ko talıŋ gwe ko ta, na po ko ḥun Monye ko na po ko Yesu Kristo ḥuro lo ḥun Monye ito'diri ko nyarju. ⁴Nan a lyönjön parik i rõju na kule wajik kóluk wörö i to'diri, gwoso naga yi a wuyun ilo saret ko ḥun Monye na. ⁵soŋinana nan mo'yu do ḥote nikaj, 'bayin gwöti nan wurökindö do saret ludükötyo, ama a saret logo yi a wu i suluwet lo, adi yi ködö tutunyar ko 'börök. ⁶Ina a nyarju, adi, yi ködö wörö gwöti na 'degi saresi kayik. Ilo a saret logo ta a yiŋ i suluwet lo, adi wöröni ta kata. ⁷Kamumulukak jore aje lupödu kanjo i na kak. Kolo ḥutulu tiruggö adi Yesu a Masia logoo a po ina kak a ḥutu. ḥuto lo kuya tiina lo a kamumulukanit ko a ilu Miriku lo Kristo. ⁸medi ta 'bura anyen ta gwoo ti tolikindö ḥo naga yi a kitaun kune, ama anyen ta wuju ropet a duma. ⁹Ḥuto logoo a jalatara kowe a ge a ko 'depakinda itodinesi ti Kristo lo, lepeŋ 'bak ḥun. Ama nye logoo 'depakinda i todinesi ti Kristo lo, lepeŋ kata ko ḥun Monye se ko ḥiro loyit. ¹⁰Ko lele ḥutu a tu kasu ini a gwe a ko jakinda ta kine todinesi, an ta ko wuju lepeŋ kasu i'baŋin, 'döki ko roman ta ko lepen. ¹¹Kogwon ḥutu lo roman ko nye lo ḥarunda konesi kayit narok. ¹²Nan kata ko kuya jore naga nan 'deki wurökindö ta, ama nan ti 'bön wurjö i waraga ko injka. Ama nan yendu tu i 'yö'yu na ta anyen jambu ko ta a lokomonj, anyen lyönjön nikaj böŋö tetemakinda. ¹³Wajik ti sösur naga ḥun 'döki a wulun na a roman ko do.

3 John

Chapter 1

¹Nan temejiktyo roman ko do Gayo lo nyanyara, logo nan nyanyar lo i kuya ti to'diri. ²Lo nyanyara, nan momo'yu ḥun adi ti ḥo liŋ gwe 'bura ko do ko ti mugun inot gwe a na'but, gwöti naga do a lo'but i twöli na. ³Nan a lyonjön

parik i dinit na 'durni luñasirik kayupök a nyonyöggı kuya ti to'diri nenut nu. Gwöti 'diri na wöröni do i kuya ti to'diri.⁴ Nenejo 'bayin naga tulyönju nan parik lwöngu yinga nio adi wajik kuwe wörö i kuya ti to'diri.⁵ Lo nyanyara, do yi yiniki i konda na ño liñ 'bura iloki na luñasirik ko jurön. ⁶ Lepeñat a nyonyöggı nyarju net ikomon na kanisa. do akon 'bura i sondu na lepeñat i jölö nase ikiko lojukin ko hun. ⁷ Lepeñat a tu kogwon kuya ti karen kayik, a se gwe a ko wuju nenejo ko paganojin. ⁸ Nyenaga ti yi rugge ta miret na ñutulu gwöti kolo, anyen yi kita ko lepeñat kulo i to'diri.⁹ Nan a wurökin kanisa nenejo, ama Diotrepı logo nyanyar gwo a togeleñ lo lepeñat liñ lo, aко wuju yi. ¹⁰ Ko ina kwe ko nan apo, nan de totoiyikin lepeq ño liñ na kon nye kune. Lepeñ jambu kuya narok i kuya kañ. Lepeñ ti jo ko kene, i renya na wuyunda na luñasirik kayupök ama 'döki lepeñ goja ma'di ñutulu lo 'de'dkan wuju luñasirik kayupök kulo, a riköddi se kaño i kanisa.¹¹ Lo nyanyara, an do ko mirunda ño naga a narok, mirundi ño naga a na'but. Nye logo konda ño na'but lo a lo hun, ama kakonanit lo ño narok lo a ko met hun.¹² Demetrio a wuju junyesi ko hutulu jore ko i to'diri komugun. Yi 'döki jundö lepeñ, ko ta deden adi junyet nikau a gwak.^{14¹⁵¹³} Nan kata ko kuya jore naga nan 'dek wurökindö do, ama nan ti 'bon wurjö ko galam ko inka. 14 Nan yendu medda do idinjt a na'dit a yi de jambi ko do a lokomoj. 15 Ti talij gwe ko do. Julin a roman ko do. Rombi julin kañ ini ko karensik.

Jude

¹Yuda, kakitanit lo Yesu Kristo ko a luñaser lo Yakobo, to ko kilo logon a lunu, lo nyanyara ko hun Monye, ko a ritaki ko Yesu Kristo: ²Ti won na kowen, ko talij, ko nyarju gwe ko ta parik.³lo nyanyara, i dinit naga nan mörju parik i wurökindö na ta kuya ti lwökö nikau na liñ. Nan 'dek wurökindö na ta anyen tokukindö ta i mörju parik i kuya ti yupet, nagon köju a wuki ko ñutulu ti hun dan geleñ ko a 'dutet nu.⁴ Kogwon kule ñutulu kata logon a 'bolunda 'borik katani a lwön kasuk kiden. Kolo ñutulu aje wule kaño köju 'beron i 'dunjöki na putet. Lepeñat ti twöju hun, ko a löguggö 'busan na hun likau i tolupeton, ko a renya Duma likau lo geler hun ko Matat Yesu Kristo.⁵ Nan 'dek toyiyikindö ta, madi naga ta köju a den 'bura adi Matat köju a Lökündö ñutulu ti Yisaraele kaño i kak na Ejipeto, ama 'döki a peñgi ñutulu logo a ko yubbö ko.⁶ Döki malaikajin logo a ko 'daba tumatan nase, ama a kólökin pirit si'dayet nakö, hun a 'delakin lepeñat ko rereket na'bak 'duted imude logo adi 'du, tojo i lor duma 'duned lo putet.⁷ Gwöti naga Sodoma ko Gomora se ko Jurön lo didinjö ko se kulu, atindu 'borik i tolup na tolutan, ko a kondi tolup i kikolin logo 'bayin a ti ñutulu i ikepodu na mugunya kune, lepeñat gwe a miret na kilo lo wuji ñonga riñet ikiman na 'bak'duted.⁸ Nyena gwöti lepeñat, kolo karudeok 'döki toludda 'borik, kö ti 'bon ksarak, ko kö launda lepeñat logo ko minyo kulo.⁹ Ma'di Mikaele duma lo malaikajin, I dinit na rerenyani nye ko Kanjöönit ko a woñe ko lepeñ i kuya ti 'döpu na Mose nu, lepeñ a rit mugun a ko mor kode 'dunjökindö putet ko lepeñ ama suwak kuya adi, Ti Matat riñge do.¹⁰ Ama kolo ñutulu momoroju ma'di ño naga kö ako kurun, ko suak kurundö na kö i gwiliñit gwöti kijakuwa naga ti den kuya, kine a ño naga tukarju kö kune.¹¹ Wuwu ko lepeñat! kö a kebu kiko lo Kaina, ko a dugga 'borik i yañan na Balam I kuya ti 'bulit, a kö twane i gor lo 'bi Kora.¹² Kolo ñutulu a ñurüpö lorok i budu losuk lo nyarju, lepeñat ñarju budu ko ta 'bak kujönö, kayukuk logo tunyeju 'borik suak. Lepeñat a 'dikolo na 'bak kudu na wuköji ko köbüñöt ; kaden ti ja'be lo 'bak ludweki, a twatwa adi 'du dönjin murek, a gwunye kaño i murulö.¹³ Lepeñat a yalajin ti tor logo ya'yu ko riñit, gwekinda 'borik yuu na kowe. kaser logo wörö abur, logo a wulöki mude logo adi 'du to jo ko 'dutet.¹⁴ Enoka toburyo lo nyakwariat ti Adama a keju köju i kuya kase adi, Mete, Matat ilo yide popo ko alipan ti alipan ko kulu kayik loke kulo.¹⁵ Nye po i tetenakinda na putet i loki na ñutulu lin, ko a riñgi ñutulu lin lo toronda i konesi liñ ti toronyesi na kon lepeñat, se ko kulyaesı lo pötör lo jam ñutulu katoronyak arabat i kuya kayik ko.¹⁶ Lepeñat a kawiwinak, woñoro kowe i ño liñ, kepoddü 'dekesi kase narok, a jambi kulyaesı lobot, a 'bu'buddi kule ñutulu anyen röju nenejo.¹⁷ Ama ta, lo nyanyara, yeñene ta jamesi na jam luyökie ti Matat likau Yesu Kristo koju kune.¹⁸ Lepeñat köju takinda ta adi, Kule ñutulu logo a ka'dö'döyök yide pupukun i perok ti 'dutet, logo wörö i 'dekesi kase narok naga 'bayi a ti hun.¹⁹ kolo a se logo jouna kokoroja. Lepeñat a ti mugun ko 'bak Mulökötyo Loke.²⁰ Ama ta lo nyanyara, gweyundi ta 'borik ki i yupet nasu nake parik; ko momo'yi ta i riñit na Mulökötyo Loke.²¹ Ridi ta 'borik i nyaret na hun, ko möndi ta ñariet na won na kowen ti Matat likau Yesu Kristo i tindu na ta ru na 'bak 'dutet.²² Wone konyen ko ñutulu logo dyadya'yu iyupet kolo;²³ ko lwöke kulye i jekunda na se kaño i kimau; ama kulye kulo kweki wone na kowen ko kujönö, mane ta man ma'di bongo naga a bobota ko lut ti 'dekesi ti mugun.²⁴ Nye logo bubulö rida ta i 'doro, ko bubulö tindu ta i gwo'dan 'bak köret kayik ikomoj na minyo ko lyonjöñ a duma .²⁵ hun geleñ lokoñ kalwökönit likau , tomoran, ko saret, ko kido, gwe ko lepeñ, i Yesu Kristo Matat likau, suluja tinana tojo ko 'bak 'dutet. Amin.